

Vergaderjaar 2024–2025

36 600 L

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Nationaal Groeifonds voor het jaar 2025

B

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 februari 2025

In 2023 heeft u het evaluatieplan voor het Nationaal Groeifonds (NGF) ontvangen.¹ Dit evaluatieplan, dat mede op basis van een verplichting van de Europese Commissie is opgesteld, gaat in op de wijze waarop het Nationaal Groeifonds komende jaren geëvalueerd zal worden.

Op verzoek van de Europese Commissie is eind 2024 een eerste rapportage opgesteld over de projecten die door de Subsidieregeling Nationaal Groeifonds zijn ondersteund. Hiervoor is opdracht gegeven aan onderzoeksbureau Dialogic. In deze rapportage wordt inzicht gegeven in de kenmerken van de subsidieverleningen, uitspraak gedaan over kansrijke methoden voor evaluaties van deze projecten en inzicht gegeven in de beschikbare data.

In deze rapportage worden ook enkele aanbevelingen gedaan voor de evaluatie van de projecten, die via de departementale route vanuit het Nationaal Groeifonds zijn ondersteund.

Hierbij bied ik u deze rapportage, mede namens de Minister van Financiën, aan.

Het onderzoek

Het Nationaal Groeifonds investeert in 50 grootschalige projecten die bijdragen aan het duurzaam verdienvermogen van Nederland. Daarmee is een bedrag van € 11,3 miljard gemoeid. Het betreft grootschalige programma's, onder meer op het gebied van groene waterstof, de verduurzaming van de landbouw, het bestrijden van laaggeletterdheid en sleuteltechnologieën als quantum en kunstmatige intelligentie. De projecten worden de komende vijf tot tien jaar uitgevoerd.

¹ Kamerstukken II 2022/23, 36 200 L, nr. 12

Voor twee van deze 50 projecten is er rechtstreeks subsidie verleend aan de uitvoerende consortia op basis van de Subsidieregeling Nationaal Groeifonds: Groeien met Groen Staal en Charging Energy Hubs.

De onderzoekers van Dialogic hebben in de rapportage samengevat welke activiteiten er binnen de betreffende programma's worden uitgevoerd en welke data beschikbaar zijn. De onderzoekers concluderen dat de beide projecten het beste geëvalueerd kunnen worden met een combinatie van de methoden «contribution analysis» en «process tracing». Daarbij wordt de opgestelde beleidstheorie (Theory of Change) en de daarin veronderstelde werkingsmechanismen van het project als basis genomen voor de uitvoering van de evaluatie. De onderzoekers hebben voor de beide projecten een evaluatieraamwerk uitgewerkt, dat door toekomstige evaluatoren kan worden gebruikt. Daarbij doen zij de aanbeveling om duidelijke afspraken te maken met de uitvoerende consortia over de te verzamelen data ten behoeve van de evaluatie. Ook stellen zij voor om tijdig voor de start van de evaluatie in beeld te brengen welke data er (ook bijvoorbeeld op basis van openbare bronnen) beschikbaar zijn en het voorgestelde evaluatieraamwerk verder aan te scherpen. Deze aanbevelingen neem ik uiteraard ter harte.

De onderzoekers hebben op basis van dit onderzoek ook enkele aanbevelingen gedaan met betrekking tot de evaluatie van 48 departementale NGF-projecten. Deze projecten worden door departementen uitgevoerd, in samenwerking met andere publieke en private partijen. Deze projecten zullen ieder afzonderlijk door de verantwoordelijke departementen worden geëvalueerd. Voor deze evaluaties raden zij ook aan om gebruik te maken van de methoden «contribution analysis» en «process tracing». Daarbij adviseren zij departementen waar nodig om tijdig de beleidstheorie (Theory of Change) van deze projecten aan te scherpen en na te gaan welke relevante databronnen zij kunnen gebruiken.

Daarnaast benadrukken ze dat NGF-projecten een grote omvang kennen en complex zijn, en dat het mogelijk is dat projecten op bepaalde onderdelen positiever worden geëvalueerd dan op andere onderdelen. Zij geven toekomstige evaluatoren daarom mee om genuanceerde conclusies te trekken over de doelmatigheid en doeltreffendheid van de NGF-projecten als geheel.

Ook stellen zij voor om er bij evaluaties rekening mee te houden dat het alleen evalueren van toegekende NGF-middelen mogelijk niet een volledig beeld geeft van de totale impact van het Nationaal Groeifonds. Het is bijvoorbeeld denkbaar dat niet-gehonoreerde projectvoorstellen door «de kans op subsidie» wel ontwikkeld zijn, relevante partijen bij elkaar heeft gebracht, en mogelijk later ook (eventueel in lichtere vorm) uitgevoerd zijn zonder bijdrage van het Nationaal Groeifonds. Ik zal deze aandachtspunten delen met de verantwoordelijke departementen.

Vervolg

De doeltreffendheid en doelmatigheid van het Nationaal Groeifonds als geheel zal iedere vijf jaar worden geëvalueerd. De eerste evaluatie zal plaatsvinden in 2026, conform de Strategische Evaluatieagenda.² Vervolgevaluaties zullen vanaf 2031 worden uitgevoerd. Daarbij zullen, zoveel als mogelijk, de effecten van de individuele NGF-projecten in kaart worden gebracht om op basis daarvan een uitspraak te doen over de doeltreffendheid en de doelmatigheid van het Nationaal Groeifonds als geheel.

² Kamerstukken II 2024/25, 36 600 L, nr. 2

Aandachtspunt hierbij is dat in 2026 de uitvoering van de NGF-projecten nog in volle gang is en nog niet alle resultaten en effecten zich hebben kunnen voordoen. De verwachting is daarom dat de evaluatie in 2026 meer het karakter zal hebben van een tussentijdse evaluatie waarbij de focus ligt op de voortgang van de voorgenomen activiteiten en de eerste projectresultaten.

De Minister van Economische Zaken,
D.S. Beljaarts